

Zapomenutý Přerov

Weiglova továrna

S rozvojem železnice vznikla v Přerově kolem nádraží průmyslová čtvrť. Ve druhé polovině 19. století v Tovární ulici sídlila třeba Kokorova První přerovská strojnická továrna se slévárnou a v místech, kde nyní stojí hypermarket Albert, byla v roce 1876 továrna na kočáry firmy J. a E. Weigla. Ta využívala k přepravě svých výrobků – ohýbaného dřeva, kočárů, kol, karosérií i saní, právě železnici. Z Přerova z Weiglovy továrny mířilo do evropských zemí až padesát vagonů dřevěného zboží ročně.

Bývalá Weiglova továrna se v roce 1960 stala pobočkou závodu LIAZ. Dnes na tomto místě stojí hypermarket Albert a benzínová pumpa

Právě firma Jana Weigla patřila na přelomu 19. a 20. století k největším dřevozpracujícím závodům v Přerově. Tato továrna vznikla v roce 1842 v Prostějově, do Přerova byla přeložena v roce 1879. Do obchodního rejstříku ji zapsali 14. dubna 1885 a v listopadu téhož roku proběhla kolaudace Weiglovy továrny i pilý a přilehlého obytného domu.

Weigl měl pobočky ve Vídni i Londýně

Roku 1900 zaměstnával Weigl 145 dělníků, jeho fabrika byla vybavena dvěma parními stroji a sklady měla i ve Vídni, Badenu a v Krakově. Své výrobky vyvážela do Německa, Ruska, Egypta, Malé Asie, Itálie a Jižní Ameriky, kola a ohýbané dřevo mířilo do Německa, Itálie a Rumunska.

V době hospodářské krize v letech 1900-1903 se snížila životní úroveň obyvatel a začaly se množit stávky a protidrahovní demonstrace. Nejdramatičtějším se stal rok 1905, kdy v Přerově proběhl největší počet stávek a demonstrací. V červenci vypukla stávka u firmy Weigl i v Kokorově továrně, v srpnu téhož roku proběhla stávka u firmy A. Kulšová. Hnutí bez stávky za zkrácení pracovní doby se uskutečnilo také u firmy Heinič. O těchto událostech, které přinesly ve Weiglově továrně zkrácení pracovní doby z 63 na 56 hodin týdně a ještě další důležité sociální jistoty pro pracující, se podrobně psalo v dobovém tisku Hlas lidu.

V roce 1909 rozšířil Jan Weigl svou továrnu o nový sklad železa a další pilu. V roce 1915 zaměstnával 250 dělníků, jeho výrobní hala měla tři parní stroje o výkonu 230 HP. V tomto roce se Jan Weigl pustil do výstavby už dříve vyhořelých provozů – kovárny, ohýbárny dřeva s pilou, kolářské dílny a dřevěné kůlny. Weiglova továrna měla také sklady ve Vídni, v Podgorze u Krakova a v Londýně. Vyráběla vozy, saně, kola, dřevěný materiál a automobilová kola, a to vše exportovala do zahraničí. Zásobovala hlavně vojenské odběratele.

Zapomenutý Přerov

Krise ve 30. letech firmu položila

V říjnu roku 1919 byl zapsán nový název firmy J. Weigle's Wagenfabrik, Prerau a dodatečně také český název: J. Weigl, továrna na vozy, Přerov. Firma se stala opět veřejnou obchodní společností, do které k Janu Weiglovi přistoupil jeho syn Jiří Weigl.

Do nástupu hospodářské krize se firmě Weigl dařilo. Ještě v roce 1930 činil kapitál společnosti 10 milionů korun, firma dávala práci 200 dělníkům, měla 50 dřevoobráběcích a 25 železoobráběcích strojů a čtyři parní pily. Vyráběly se tu kočáry, vozy, saně, sánky, lyže, přívěsné vozy, karoserie, kola, nápravy a ohýbané dřevo. Z Weiglovy výroby se ročně vyváželo 50 vagonů polotovarů a tvrdého dřeva do Anglie, Belgie, Itálie a Španělska.

Hospodářská krize slibně nastavený export výroby zastavila. Weiglova továrna následky krize nevydržela. V březnu roku 1933 došlo k vyhlášení konkurzu na jmění firmy a v prosinci 1937 je ze sdělení Berní správy v Přerově patrné, že firma již zanikla.

Na návrh konkurzního správce se konala 21. prosince 1933 dražba nemovitostí bývalé Weiglovy továrny. Nenašel se však žádný zájemce, teprve následující rok se stal jejím majitelem stavitel Josef Jandásek, který továrnu koupil za 1 168 902 korun. O čtyři roky později získalo nemovitosti továrny, pily i stavební plochu s domem, stájemi i zahradnickým domem město Přerov. V roce 1940 si část prostor bývalé továrny od města pronajalo Obchodní grémium a využívalo je jako soukromé celní skladiště při celním úřadě v Přerově. Dne 15. března 1941 z rozhodnutí vládního komisaře prodalo město protektorátu Čechy a Morava část bývalé Weiglovy továrny za kupní cenu 1 150 000 korun. Po válce Okresní národní výbor v Přerově udělil ředitelství státních drah v Olomouci v bývalé Weiglově továrně stavební povolení k přístavbě autodílen ČSD, což bylo plánované jako provizorium na pět let.

V roce 1960 byl provoz v bývalé Weiglově továrně začleněn do Libereckých automobilových závodů a jeho výrobní program postupně přecházel od generálních oprav autobusů až po montáž tahačů návěsů, určených pro mezinárodní kamionovou dopravu.

V 80. letech 20. století se v Přerově montovalo až 2500 vozů ročně, v závodě se prováděly i generální opravy motorů i záruční prohlídky vozidel. V této době v Liazu pracovalo přes 400 zaměstnanců. Na začátku 90. let 20. století Fond národního majetku po valné hromadě LIAZ rozhodl o odprodeji přerovského závodu a následném výběrovém řízení. K odprodeji závodu už nedošlo. Jeho činnost skončila k 30. listopadu a pro 145 zaměstnanců to znamenalo výpověď z organizačních důvodů.

Na místě, kde před více než sto lety postavil svou továrnu a pilu Jan Weigl, dnes stojí nákupní centrum Albert obchodního řetězce Ahold. První nakupující se do nákupního centra v Denisově ulici vydali ve čtvrtek 23. srpna 2001.

Zdroj: Přerovské listy (2017)

Z dobového tisku: Smutné konce syna továrníka Weigla

Po řadu let měl v Přerově továrnu na vozy známý průmyslník Jan Weigl, který platil za seriózního podnikatele. Jeho syn Evžen Weigl, nyní 56letý, zneužíval dobré pověsti svého otce. Za války zařídil si obchod dřívím a vložil prý do podniku 50.000 Kč. Stávalo se často, že lidé, kteří s ním obchodovali, považovali ho mylně za jeho otce a mladý Weigl nechával je v tomto klamu. Podnikal nákladné cesty do ciziny, utrácel peníze a činil nové dluhy, které jeho otec zpočátku sice platil, později však placení odepřel. Konečně upadl mladý Weigl do dluhů, byla na něho vedena řada exekucí, až v září 1919 složil manifestační přísahu, že nemá žádného majetku. I potom však dále obchodoval, a hlavně podváděl. Od složení přísahy až

Zapomenutý Přerov

do roku 1921 dopustil se celé řady podvodů, při nichž poškodil různé domácí i zahraniční firmy o 100.000Kč.

Již tehdy hrozilo mu trestní stíhání a zatčení. Weigl se mu vyhnul tím, že ujel do Ameriky. Byl na něho vydán mezinárodní zatykač, avšak teprve v srpnu roku 1928, kdy se vrátil po sedmiletém pobytu v Americe nazpět do vlasti, byl zatčen v Brně a dopraven do vazby krajského soudu v Olomouci.

Tam zůstal až do konce listopadu téhož roku, kdy na kauci, kterou složili jeho příbuzní, byl propuštěn na svobodu. V dubnu 1932 byl znovu zatčen a propuštěn až v červenci 1932.

Zdroj: Obzor 22.1.1936